

سعید مدنی قهفرخی

جامعه‌شناسی

روسپی‌گری

بررسی آسیب‌های

اجتماعی

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

فهرست

۱۳	.....	مقدمه ویرایش اول
۲۳	.....	مقدمه ویرایش دوم
۲۷	.....	فصل اول: کلیات
۳۵	.....	۱. طبقه‌بندی زنان روسپی
۳۸	.....	۲. واسطه‌های روسپی‌گری (قوادان)
۳۹	.....	۳. تاریخچه روسپی‌گری
۴۰	.....	۳-۱. روسپی‌گری در جهان
۵۵	.....	۳-۲. روسپی‌گری در ایران
۶۹	.....	۴. روسپی‌گری در جهان امروز
۷۲	.....	۴-۱. آمریکا
۷۶	.....	۴-۲. کشورهای اروپایی
۷۸	.....	۴-۳. کشورهای آسیایی
۸۵	.....	۴-۴. خاورمیانه

۱. شیوع روسپی‌گری..... ۱۴۴
  ۲. ویژگی‌های فردی زنان روسپی..... ۱۴۹
    - ۱-۲. سن..... ۱۴۹
    - ۲-۲. تحصیلات..... ۱۵۷
    - ۲-۳. محل تولد..... ۱۶۱
    - ۲-۴. دارایی..... ۱۶۵
    - ۲-۵. مالکیت منزل..... ۱۶۷
    - ۲-۶. شغل..... ۱۶۸
  ۳. ویژگی‌های خانوادگی زنان روسپی..... ۱۶۹
    - ۱-۳. ویژگی‌های والدین..... ۱۷۱
    - ۲-۳. تعداد اعضای خانواده..... ۱۷۷
  ۴. وضعیت تأهل..... ۱۷۸
    - ۱-۴. سابقه ازدواج - طلاق و اجبار در ازدواج..... ۱۸۰
    - ۲-۴. سابقه ازدواج موقت..... ۱۸۱
    - ۳-۴. رضایت از زندگی مشترک..... ۱۸۲
    - ۴-۴. سن در ازدواج اول..... ۱۸۳
    - ۴-۵. ویژگی‌های همسر..... ۱۸۴
    - ۴-۶. همخانه‌ها..... ۱۸۸
- فصل چهارم: علل و عوامل روسپی‌گری..... ۱۸۹
۱. عوامل فردی..... ۹۰
    - ۱-۱. سابقه آزار جنسی..... ۱۹۰
    - ۲-۲. سابقه بیماری روانی..... ۱۹۴
  ۲. عوامل خانوادگی..... ۱۹۵
    - ۱-۲. وضعیت خانوادگی..... ۱۹۷
    - ۲-۲. سرپرستی دردوره کودکی..... ۱۹۸
    - ۳-۲. ویژگی‌های شوهر در ازدواج دایم اول..... ۲۰۲

۳. عوامل اجتماعی ۲۰۴
- ۳-۱ فقر و نابرابری ۲۰۴
- ۳-۲ وضعیت اشتغال ۲۰۸
- ۳-۳ سابقه مصرف مواد ۲۰۸
- ۳-۴ سابقه بازداشت یازندان ۲۱۴
- ۳-۵ سابقه فرار از منزل ۲۱۴
- ۳-۶ سابقه حضور روسپی در بین دوستان ۲۱۷
- ۳-۷ قاچاق زنان و دختران ۲۱۹
- فصل پنجم: روسپی‌گری و ایدز ۲۳۵
۱. الگوهای روسپی‌گری ۲۳۷
- ۱-۱ اولین رابطه جنسی ۲۳۷
- ۱-۲ روش‌های آشنایی با اولین مشتری ۲۳۸
- ۱-۳ اجبار و زور در اولین رابطه جنسی ۲۳۸
- ۱-۴ مدت روسپی‌گری ۲۳۹
- ۱-۵ روش‌های جلب مشتری ۲۴۰
- ۱-۶ نوع مکان‌های جلب مشتری ۲۴۱
- ۱-۷ محل‌های برقرای رابطه جنسی ۲۴۱
- ۱-۸ شیوه‌های کار فردی یا جمعی ۲۴۲
- ۱-۹ مراجعه فردی یا جمعی مشتریان ۲۴۲
- ۱-۱۰ ارتباط جنسی فردی یا چند نفری زنان ۲۴۳
- ۱-۱۱ ارتباط جنسی فردی یا چند نفری مشتریان ۲۴۴
- ۱-۱۲ تعداد مشتری در هر هفته ۲۴۵
۲. وضعیت ایدز در ایران ۲۴۶
۳. دانش و آگاهی زنان روسپی درباره ایدز ۲۵۳
- ۳-۱ آگاهی از روش‌های پیشگیری از ایدز ۲۵۵
- ۳-۲ شناخت کاندوم و چگونگی تهیه آن ۲۵۷

فهرست ■ ۱۱

- ۳-۳. آگاهی از راه‌های ابتلا به ایدز..... ۲۵۸
- ۳-۴. شناخت مراکز ارائه خدمات تشخیص، پیشگیری، مشاوره و درمان ایدز..... ۲۵۹
۴. رفتارهای پرخطر جنسی و ایدز..... ۲۶۱
- ۴-۱. استفاده از کاندوم..... ۲۷۰
- ۴-۲. سابقه آزمایش تشخیص ایدز..... ۲۷۳
- فصل ششم: قوانین و مقررات روسپی‌گری..... ۲۷۵**
۱. روسپی‌گری در قوانین ایران..... ۲۸۱
- ۱-۱. قوانین پیش از انقلاب..... ۲۸۱
- ۱-۲. قوانین پس از انقلاب..... ۲۹۰
- ۱-۳. بررسی مقایسه‌ای قوانین پیش و پس از انقلاب..... ۳۰۸
۲. روسپی‌گری در قوانین بین‌المللی..... ۳۱۱
- ۲-۱. قوانین و مقررات بازدارنده..... ۳۱۱
- ۲-۲. به رسمیت شناختن روسپی‌گری..... ۳۱۸
۳. مقایسه قوانین ایران با قوانین بین‌الملل..... ۳۲۲
۴. روسپی‌گری و حقوق بشر..... ۳۳۰
- ۴-۱. روسپی‌گری و شأن بشری..... ۳۳۲
- ۴-۲. روسپی‌گری و خودفرمان‌روایی..... ۳۳۹
- ۴-۳. روسپی‌گری، استثمار و مناسبات شیءانگارانه..... ۳۴۵
- ۴-۴. روسپی‌گری و مالکیت بر بدن..... ۳۵۰
- ۴-۵. سیاست دولت‌ها در برابر روسپی‌گری..... ۳۵۳
- منابع..... ۳۶۹
- نمایه..... ۳۸۵

فصل اول کلیات

روسی‌گری پدیده‌ای است که از کهن‌ترین ادوار حیات بشر در جوامع انسانی وجود داشته و در متون مختلف به روسپی‌گری در میان بابلیان، هندیان، رومیان، یونانیان و ایران باستان اشاره شده است. به جز دوران ابتدایی که در آن اشکالی از روابط جنسی آزاد رواج داشته و البته این عمل در آن دوران در ردیف روسپی‌گری قرار نمی‌گرفته؛ تقریباً در تمام دوره‌های تاریخی، پدیده روسپی‌گری یا تن‌فروشی وجود داشته است. بنابراین آنچه این پدیده را از جامعه‌ای به جامعه دیگر متفاوت می‌کند، نوع و شکل آن و نحوه برخورد جوامع مختلف با این پدیده است.

روسی‌گری یک واقعیت اجتماعی کهن و پدیده‌ای جان‌سخت است که به رغم اقدام حکومت‌ها برای حذف آن، هم‌چنان در صحنه اجتماعی انسان‌ها حضور دارد. این پدیده غالباً یک مشکل یا مسئله اجتماعی محسوب شده و اغلب مورد تأیید جوامع نبوده است. حکومت‌ها معمولاً خود را ملزم به تلاش برای از میان برداشتن روسپی‌گری دانسته و در برخورد با آن، روش‌ها و راه‌کارهای متفاوتی به کار گرفته‌اند. سازوکارهای به کار گرفته شده توسط هر حکومتی مبتنی بر درک و دریافتی است

که از این پدیده دارد. این درک و دریافت هرچه باشد و از هر عاملی ناشی شده باشد، حداقل در جوامع امروزی، در نظام حقوقی انعکاس یافته است. از این رو، تعاریف حقوقی ارائه شده از روسپی‌گری در قوانین و مقررات کشورهای مختلف به طور رسمی، مبنای نوع برخورد با آن بوده است. با استفاده از همین قوانین و مقررات است که حکومت‌ها تلاش کرده‌اند روسپی‌گری را کنترل، حذف یا تحت نظارت قوانین و مقررات خاصی در آورند که البته در این زمینه تنوع زیادی مشاهده می‌شود. از سویی کشورهایمانند تایلند و فیلیپین با توجهات اقتصادی و به دلیل داشتن جاذبه توریستی از ایجاد محدودیت برای روسپی‌گری اجتناب می‌کنند و از سوی دیگر برخی کشورها با تصویب قوانین ضد روسپی‌گری در صدد کنترل یا از میان برداشتن آن هستند. این تلاش‌ها حتی به اقدامات جمعی کشورهای مختلف برای مبارزه با روسپی‌گری منجر شده است که اولین مورد آن «قرارداد تحریم استثمار موجودات انسانی و بهره‌برداری از فحشا» بود که در سال ۱۹۴۹ توسط ۳۰ کشور دنیا به تصویب رسید.

روسپی کیست و روسپی‌گری چیست؟

روسپی در اصل مخفف روسپید است که به عنوان طعنه و تمسخر به زنانی گفته می‌شد که خودفروشی می‌کردند. به روسپی در زبان فارسی، فاحشه، بدکاره، خودفروش و جنده هم گفته می‌شود (معین، ۱۳۶۴). اخیراً برخی سازمان‌های دولتی، واژه «زنان ویژه» را هم به فهرست فوق اضافه کرده‌اند. مترادف عربی روسپی قحبه، قاهره و فاحشه است. در زبان انگلیسی از واژگانی چون Sex Worker, Prostitute, Hooker, Slut, Harlotry، برای روسپیان استفاده می‌شود. (کتاب زنان، شماره ۲۲)

کلمه روسپی^۱ یا روسپی^۲ در فرهنگ لغات فارسی ریشه پهلوی داشته و به معنای فاحشه یا زن بدکاره است. (معین، ۱۳۶۴) روسپی‌گری در لغت‌نامه روان‌شناسی روان‌پزشکی فرهنگ معاصر (پورافکاری، ۱۳۷۳) به معنای معامله پایاپای

ببندوبارانۀ جنسی در ازاء دریافت پول از جانب روسپی که ممکن است زن یا مرد باشد تعریف شده است. در واقع روسپی‌گری به معنای «تن‌فروشی» است. رابطه بین روسپی و مشتری نوعی تحقیر متقابل است. روسپی‌گری با انواع آسیب‌های روانی-اجتماعی دیگر مانند سوء مصرف مواد و الکل، جرم، جنایت و قاچاق همراه است. زنان روسپی به درجات مختلف دارای اختلال شخصیت و در بعضی موارد دارای اختلالات قوای هوشی هستند و احساس خصومت خود را از طریق درگیر ساختن مشتری در ارتباطی غیراخلاقی و غیراجتماعی ابراز می‌دارند.

معمولاً روسپی‌گری را هم‌خوابگی زن با مرد برای به دست آوردن پول وصف می‌کنند، اما در واقع می‌توان پذیرفت که به تعداد نویسندگان و محققانی که در این باره نوشته و پژوهش کرده‌اند، تعاریف گوناگونی در دست است. به عنوان مثال، در این باره گفته شده که روسپی زن یا دختری است که برای به دست آوردن پول و ارضای میل جنسی مرد به او تسلیم می‌شود و در این کار از خود نه اختیار انتخابی دارد و نه از نظر جنسی حظی می‌برد. (فرمانفرمائیان، ۱۳۴۹)

بنابر تعریف مانسینی «روسپی زنی است که آزادانه و بی‌پروا در حالی که هیچ گونه وسیله دیگری برای تأمین زندگی ندارد، به طور مداوم و مکرر و با هر کس و با اولین پیشنهاد و بدون رد یا انتخاب طرف مقابل، در مقابل دریافت وجه به عمل جنسی عادی تن دهد، چون منظور نهایی استفاده مادی است و نه لذت». (مانسینی، ۱۳۴۹) هم‌چنان که ملاحظه می‌شود در هر دو تعریف فوق، اقدام به روسپی‌گری ناشی از وجود نوعی اجبار در تأمین حداقل نیازهای اساسی قلمداد شده است. در حالی که حداقل امروزه، بخش قابل توجهی از زنان تن‌فروش، این کار را به عنوان شغلی پردرآمد که می‌تواند به سرعت شکاف نابرابری بین آنها و طبقات متوسط یا پردرآمد را از میان بردارد، انتخاب می‌کنند.

صدیق سروسستانی در تعریفی مشابه، فاحشگی را نوع خاصی از روابط جنسی بین زن و مرد با شرایط سه‌گانه زیر می‌داند:

- بی‌قاعده و در هم و برهم بودن؛